

Мологіна Т. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К. А.**, асистент кафедри

фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПОТРЕБ БІЗНЕСУ ЗА ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

З початку повномасштабного вторгнення на території України економічний стан країни значно змінився, а особливо вітчизняний бізнес, який зазнав величезних збитків та руйнувань. Українські підприємці суттєво постраждали від війни, оскільки знизився рівень валового внутрішнього продукту, зменшився випуск продукції на зовнішній ринок, кількість платоспроможних клієнтів зменшилася, достатній капітал став майже відсутній. Ці основні проблеми сприяли зростанню безробіття, зменшенню доходів найманих працівників та сплачених податків до відповідних бюджетів. Актуальність, стан бізнесу в Україні та методи розв'язання цієї проблеми дослідили такі організації як Центр Розвитку інновацій, Офіс з розвитку підприємництва та експорту, національний проєкт Дія.Бізнес, Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України та ін.

Бізнес – це комерційна, підприємницька або будь-яка інша діяльність, що має на меті отримати прибуток та не суперечить закону. Індекс активності бізнесу (UBI) показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарообіг, створювати робочі місця [1].

Стан ділового середовища за дослідженнями в серпні, тобто індекс активності бізнесу становив 38,23 зі 100 можливих, коли в червні він становив 35,3. Це свідчить, що індекс активності зріс на 2,93, але показник знаходився нижче ніж 50, тому бізнес знаходиться в зоні негативних очікувань [4].

Під час війни 93,4% підприємств були залучені в допомогу країні, а близько 70% – у волонтерську діяльність. Загалом в Україні близько 50% бізнесу припинили свою діяльність, проте 12,4% змогли зберегти чи навіть збільшити обороти, порівнюючи з періодом до 24 лютого 2022 року [3].

Частина, а саме 9,4% підприємств вказали, що результати бізнесу за 6 місяців 2023 року перевищили очікування, а результати 24,4% підприємств відповідають очікуванням. Також, за результатами 6 місяців 2023 року, 12,8% підприємств майже зупинили роботу. Це вказує на те, що спостерігається позитивна динаміка роботи підприємств. У розрізі розміру підприємств 9% мікропідприємств зазначають підвищення результатів бізнесу за 6 місяців поточного року, а 22,7% підприємств указують на відповідність очікуванням. 11,2% малих та середніх підприємств відзначають підвищені результати бізнесу, а 28,7% зазначили, що результати відповідають

очікуваням. Водночас 16,2% мікропідприємств зазначають про фактичне зупинення бізнесу, також на це вказують 3,2% малих і середніх підприємств [4].

У серпні 2023 року здійснено опитування 835 респондентів та встановлено основні перешкоди для відновлення бізнесу й наскільки відсотків вони збільшились або зменшились у порівнянні з червнем 2023 року:

- непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку – зросла до 56,2%, на 9,3 в.п. у порівнянні з червнем;
- непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу – зросли до 47,7%, на 4,9 в.п. у порівнянні з червнем;
- відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку – зросла до 47,6%, на 0,7 в.п. у порівнянні з червнем;
- відсутність достатньої кількості кваліфікованих працівників – зросла до 36,3%, на 14,5 в.п. у порівнянні з червнем;
- відсутність достатнього капіталу – зменшилась до 30,7%, на 6,8 в.п. у порівнянні з липнем;
- перешкоди з боку регуляторних та фіскальних органів, у тому числі – податкової, митниці та ін. – спали до 30,1%, на 1,9% у порівнянні з липнем;
- високі податки та збори – зросли до 27,9%, на 2,8 в.п. у порівнянні з червнем [4].

У взаємовідносинах із владою основними проблемами залишаються – блокування податкових накладних, зловживання регуляторними нормами, несправедливі рішення при тендерній закупівлі, відмова від бронювання призовників та затримка з логістикою на кордоні України, вимагання хабаря від бізнесу з боку представника влади, перевірка з боку податкових органів, вимагання переоплати податків з боку податківців, перевірки бізнесу з боку інших органів влади, несправедливе та необґрунтоване рішення при відмові у доступі до державної грантової програми допомоги бізнесу «5-7-9%», несправедливе судове рішення, необґрунтована відмова від видачі дозволів, рейдерство.

Розвиток бізнесу в Україні пришвидшуватиме перемогу над країною агресором, відтак потребує реалізації ряд пріоритетних завдань, серед яких: знищення корупції в державі, покращення доступу до кредитних ресурсів, здешевлення кредитів, проведення судової та податкової реформ, покращення в адмініструванні податків, розвиток електронних державних закупівель, прискорення руху товарів через митний кордон, підтримка експорту переробної продукції та інші задачі для вирішення і впровадження економічним блоком влади. Не менш важлива має бути підтримка від територіальних громад чи обласних державних адміністрацій, наприклад: інформаційна підтримка, грантова допомога, пільги на сплату місцевих податків і зборів, консультаційна допомога, семінари, допомога в пошуку найманих працівників, зниження плати за оренду комунального майна та допомога в релокації бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Дослідження стану та потреб бізнесу за рік повномасштабної війни. Дія.Бізнес. URL: <https://numl.org/OQt>.
2. Зміни в бізнес-середовищі за рік повномасштабної війни: результати дослідження. Укрінформ. URL: <https://numl.org/OQu>.
3. Регіональні результати дослідження стану та потреб бізнесу в умовах війни. Center for Innovations Development. URL: <https://numl.org/OQv>.
4. Стан та потреби бізнесу в умовах війни; результати опитування в серпні. Дія.Бізнес. URL: <https://numl.org/OQw>.
5. Sirenko N., Lunkina T., Burkovska A., Mikulyak K. Prospects for the Development of Small Agricultural Business Entities in the Market Environment. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*. 2022. 31(3), pp. 162-175.

Надточій Н. С.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Науковий керівник – **Замкова І. В.**, д. е. н, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АМОРТИЗАЦІЇ

Після придбання нової комп'ютерної програми підприємство здійснює витрати на її встановлення та на навчання працівників щодо роботи в цій програмі. Крім того, щомісячно оплачує витрати з її оновлення та сервісного обслуговування.

Послуги із встановлення і модифікації програмного забезпечення під технічні умови підприємства є частиною вартості цього програмного забезпечення. Адже без цих послуг таке програмне забезпечення не функціонуватиме з тією метою, з якою його придбано. Тому їх вартість також потрібно амортизувати. Інші послуги є витратами, пов'язаними з використанням програмного забезпечення, а тому вони повинні бути віднесені до складу податкових витрат того чи іншого виду залежно від того, де саме та яким чином використовується придбане програмне забезпечення. ПДВ, сплачений у складі вартості таких послуг, слід віднести на збільшення податкового кредиту [1].

Підприємство визначає строк амортизації об'єкта виходячи з ліцензійного договору або строку очікуваного корисного використання. Якщо ліцензійний договір надає право на безстрокове використання програми на основі одноразового платежу, підприємство визначає очікуваний строк використання програми виходячи з власних професійних оціночних міркувань (при введенні об'єкта НМА в експлуатацію).